

ZPOW.6134.3.2024

UCHWAŁA NR 255/2024
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 8 maja 2024 r.

w sprawie odwołania Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców
w okręgu wyborczym nr 12 w wyborach posłów do Parlamentu Europejskiego
zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r.

Na podstawie art. 218 § 2 w związku z art. 338 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2408) Państwowa Komisja Wyborcza, po rozpatrzeniu odwołania Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców, złożonego przez osobę zgłaszającą listę, od uchwały nr 10/2024 Okręgowej Komisji Wyborczej we Wrocławiu z dnia 6 maja 2024 r. w sprawie odmowy rejestracji zgłoszenia listy kandydatów komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr 12 w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r.

postanawia

oddalić odwołanie.

Uzasadnienie

Uchwałą nr 10/2024 Okręgowej Komisji Wyborczej we Wrocławiu z dnia 6 maja 2024 r. w sprawie odmowy rejestracji zgłoszenia listy kandydatów komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr 12 w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r., zwaną dalej „uchwałą”, Okręgowa Komisja Wyborcza we Wrocławiu odmówiła rejestracji listy kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego, zwanej dalej „listą kandydatów”, zgłoszonej w okręgu wyborczym nr 12 przez Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców, zwany dalej „Komitetem”, z powodu niezyskania wymaganego poparcia wyborców. Uchwała została podana do publicznej wiadomości na stronie internetowej Delegatury

Krajowego Biura Wyborczego we Wrocławiu zapewniającej obsługę Okręgowej Komisji Wyborczej we Wrocławiu w dniu 6 maja 2024 r.

W dniu 8 maja 2024 r., tj. w ustawowym terminie, zostało doręczone Państwowej Komisji Wyborczej odwołanie złożone przez osobę upoważnioną przez Pełnomocnika Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców do zgłoszenia listy kandydatów.

Zaskarżonej uchwale zarzucono:

- 1) naruszenie art. 343 Kodeksu Wyborczego oraz art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej, poprzez jego niezastosowanie i dokonanie weryfikacji podpisów z naruszeniem obowiązujących standardów i procedur – a w konsekwencji dokonanie nieprawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie w zakresie braku uzyskania przez Komitet liczby wymaganych podpisów oraz odmowę rejestracji listy kandydatów;
- 2) naruszenie art. 209 Kodeksu Wyborczego w zw. z art. 338 Kodeksu wyborczego oraz art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 209 Kodeksu Wyborczego wprost w ramach weryfikacji podpisów poparcia, wówczas gdy zastosowany odpowiednio przepis winien skutkować prawidłową oceną list poparcia i rejestracją listy – a w konsekwencji dokonanie nieprawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie w zakresie braku uzyskania przez Komitet liczby wymaganych podpisów oraz odmowę rejestracji listy kandydatów;
- 3) naruszenie art. 153 § 1 i 1a oraz art. 166 § 5 i art. 170 § 1 i 6 Kodeksu wyborczego poprzez błędne ukonstytuowanie się Okręgowej Komisji Wyborczej we Wrocławiu, a tym samym podejmowaniem uchwał z rażącym naruszeniem prawa;
- 4) naruszenie art. 217 § 1 Kodeksu Wyborczego poprzez niewłaściwe zastosowanie zapisów Kodeksu wyborczego polegające na sprawdzeniu danych wyborców popierających listę poparcia kandydatów w Centralnym Rejestrze Wyborców wobec braku uzasadnionych wątpliwości co do prawdziwości danych zawartych w wykazie podpisów bądź wiarygodności podpisów, a także niezachowanie ustawowego terminu 3 dni na dokonanie takiego sprawdzenia.

Wnoszący odwołanie wniósł o dokonanie ponownej weryfikacji wykazu podpisów celem prawidłowej oceny uzyskania wymaganego poparcia wyborców przez Komitet.

Państwowa Komisja Wyborcza zważyła, co następuje.

Zgodnie z art. 343 Kodeksu wyborczego lista kandydatów powinna być poparta podpisami co najmniej 10 000 wyborców stale zamieszkałych w danym okręgu wyborczym. Należy szczególnie podkreślić, że zgodnie z art. 209 § 2 w związku z art. 338 Kodeksu wyborczego wyborca udzielający poparcia liście kandydatów składa podpis obok czytelnie wpisanego swojego nazwiska i imienia, adresu zamieszkania, numeru ewidencyjnego PESEL oraz daty udzielenia poparcia. Zatem to nie Okręgowa Komisja Wyborcza we Wrocławiu, ani też Państwowa Komisja Wyborcza, lecz ustawodawca wprost przesądził o konieczności czytelnego wskazania wszystkich wymienionych wyżej danych (poza własnoręcznym podpisem) w wykazie osób udzielających poparcia dla zgłoszenia listy kandydatów. Ponadto zasady dotyczące prawidłowego podania wszystkich danych w wykazie podpisów obywateli udzielających poparcia dla zgłoszenia kandydata są od wielu lat takie same we wszystkich wyborach. Ścisłe spełnienie ustawowych warunków przez udzielającego poparcia jest zatem niezbędne, gdyż niedotrzymanie chociażby jednego z nich uniemożliwia sprawdzenie, czy popierający zgłoszenie ujęty jest w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców, a tym samym, czy posiada prawa wyborcze pozwalające na udzielenie poparcia w danym okręgu wyborczym. Zgodnie bowiem z art. 343 Kodeksu wyborczego poparcia dla zgłoszenia listy kandydatów może udzielić wyłącznie wyborca stale zamieszkały w danym okręgu wyborczym. W związku z tym tylko adres zamieszkania może wskazać, czy spełniony został wymóg określony w powołanym przepisie.

Należy przy tym szczególnie podkreślić, że prawidłowe wskazanie m.in. adresu zamieszkania ma na celu nie tylko umożliwienie sprawdzenia posiadania prawa wybierania przez daną osobę, lecz także, co jest równie istotne, uwiarygodnienie, że podpis złożyła faktycznie osoba wskazana w wykazie, gdyż osoby składające podpisy znają swój adres zamieszkania.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, że zgodnie z art. 18 § 2 Kodeksu wyborczego Centralny Rejestr Wyborców potwierdza prawo wybierania. Jak natomiast wprost wynika z art. 18 § 3 pkt 4 Kodeksu wyborczego Centralny Rejestr Wyborców służy do sprawdzania posiadania prawa wybierania w związku z weryfikacją podpisów złożonych właściwemu organowi. Z powołanego przepisu wynika zatem, że do sprawdzania posiadania prawa wybierania w związku

z udzieleniem poparcia organy wyborcze wykorzystują, Centralny Rejestr Wyborców. Państwowa Komisja Wyborcza zauważa przy tym, że analogiczne zasady stosowane są od lat i takie działanie uznane jest za prawidłowe w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów administracyjnych. Przykładowo taki sposób sprawdzania podpisów poparcia był wielokrotnie aprobowany przez Sąd Najwyższy. Przykładowo w postanowieniu z dnia 12 września 2019 r. (sygn. akt I NSW 72/19) Sąd Najwyższy wskazał, że nie można podzielić poglądu wnoszącego odwołanie, iż alternatywne źródło pozyskania adresu wyborcy może stanowić „urzędowy rejestr mieszkańców”, gdyż właśnie rejestr wyborców sporządzany jest w oparciu o rejestr mieszkańców, a także rejestr zamieszkania cudzoziemców. Również z postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2019 r. (sygn. akt I NSW 73/19) wynika, że w przypadku, gdy wyborca w momencie składania podpisu poparcia nie figuruje w rejestrze wyborców w jednej z gmin na obszarze okręgu wyborczego, w którym zgłaszana jest lista kandydatów na posłów, to nie może on zostać uznany za osobę uprawnioną do udzielenia poparcia tej liście kandydatów zgłaszanej w tym okręgu wyborczym. Z kolei w postanowieniu z dnia 18 września 2019 r. (sygn. akt. I NSW 79/19) Sąd Najwyższy wskazał, że obowiązek podania podczas udzielania poparcia adresu zamieszkania tożsamego z adresem ujęcia w rejestrze wyborców jest zabezpieczeniem przed ewentualnymi nadużyciami dotyczącymi praw wyborczych, co mogłoby być konsekwencją umożliwienia udzielania poparcia listom kandydatów na posłów spoza obszaru okręgu wyborczego, w którym dany wyborca wpisany jest do rejestru wyborców. Słuszny jest zatem także wniosek Sądu Najwyższego wyrażony w postanowieniu z 13 września 2019 r. (sygn. akt I NSW 75/19), że to rejestr wyborców potwierdza prawa wyborcze, a nie deklaracja złożona przez wyborcę. Wprawdzie wskazane wyżej orzeczenia Sądu Najwyższego dotyczą stanu prawnego przed wprowadzeniem Centralnego Rejestru Wyborców (rejestr wyborców prowadzony był wówczas odrębnie przez poszczególne gminy), lecz zasady dotyczące sprawdzania podpisów poparcia w oparciu o dane z rejestru wyborców były analogiczne. Potwierdza to także orzecznictwo Sądu Najwyższego uwzględniające stan prawny obejmujący funkcjonowanie Centralnego Rejestru Wyborców. W postanowieniu z dnia 28 września 2023 r. (sygn. akt I NSW 62/23) wskazano, że: *Jak wynika z art. 18 § 2 k.wyb., Centralny Rejestr Wyborców potwierdza prawo wybierania. Z kolei, z art. 18 § 3 pkt 4 k.wyb. wynika, że Centralny Rejestr Wyborców*

służy do sprawdzania posiadania prawa wybierania w związku z weryfikacją podpisów złożonych właściwemu organowi. Z powołanych przepisów wynika zatem, że do sprawdzania posiadania prawa wybierania w związku z udzieleniem poparcia organy wyborcze wykorzystują Centralny Rejestr Wyborców (tak też postanowienie Sądu Najwyższego z 19 września 2023 r., I NSW 32/23). Podobne stanowisko wyrażone zostało w postanowieniu z dnia 15 września 2023 r. (sygn. akt I NSW 21/23), w którym Sąd Najwyższy wskazał, że Centralny Rejestr Wyborców służy do: sporządzania spisów wyborców (pkt 1); sporządzania spisów osób uprawnionych do udziału w referendum (pkt 2); ustalania liczby wyborców (pkt 3); sprawdzania posiadania prawa wybierania lub prawa udziału w referendum w związku z weryfikacją podpisów złożonych właściwemu organowi w związku z zamiarem przeprowadzenia referendum lub zgłoszeniem inicjatywy ustawodawczej przez obywateli lub obywatelskiej inicjatywy uchwalodawczej przez mieszkańców gminy, powiatu lub województwa (pkt 4); ustalania liczby mieszkańców dla potrzeb określonych w art. 12 § 3, art. 182 § 1a, art. 202 § 1, art. 203 § 4, art. 260 § 3, art. 261 § 1 i 2, art. 373 § 2, art. 375 § 1, art. 378 § 3, art. 419 § 2, art. 463 § 1, art. 476 § 4 i art. 478 § 4 (pkt 5); realizacji innych zadań wynikających z przepisów kodeksu, ustawy z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 741), ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 851) i ustawy z dnia 24 czerwca 1999 r. o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli (Dz. U. z 2018 r. poz. 2120) - pkt 6. Z treści powyższego wynika, iż zarówno OKW, jak i PKW dokonując weryfikacji przedłożonych wykazów podpisów, zobowiązana była w świetle obowiązujących przepisów do korzystania z Centralnego Rejestru Wyborców. Za bezzasadny należało zatem uznać zarzut, jakoby PKW miała bezrefleksyjnie wykorzystać Centralny Rejestr Wyborców, nie mogła bowiem odmówić zastosowania wyżej przytoczonych przepisów, nawet w sytuacji, gdy został on wprowadzony na krótko przed wyznaczonym terminem wyborów do parlamentu, PKW jest bowiem organem publicznym, który nie dokonuje kontroli konstytucyjności przepisów, a działa w ramach przyznanych jej kompetencji, na podstawie i w granicach prawa.

Odnosząc się natomiast do zarzutu nieuznania przez Okręgową Komisję Wyborczą we Wrocławiu wielokrotnego udzielenia poparcia przez tego samego wyborcę, Państwowa Komisja Wyborcza zauważa, że art. 208 § 1 w związku z art. 338 Kodeksu

wyborczego stanowi, że komitet wyborczy może zgłosić w każdym okręgu wyborczym jedną listę kandydatów na posłów. W art. 209 § 1 w związku z art. 338 Kodeksu wyborczego wskazano, iż wyborca może udzielić pisemnego poparcia więcej niż jednej liście kandydatów. Co więcej należy zauważyć, że przepisy Kodeksu wyborczego ściśle regulują kwestie skutecznego udzielenia poparcia liście kandydatów, wskazując, że może go udzielić jedynie wyborca stale zamieszkujący (co potwierdza adres ujęcia w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców) na obszarze okręgu, w którym zgłaszana jest lista. Zatem mając na uwadze powyższe należy zauważyć, że ustawodawca umożliwił wyborcy udzielenie poparcia, nawet wielokrotnie, jednakże poparcie to może zostać udzielone listom różnych komitetów wyborczych zgłaszających je na obszarze okręgu, w którym wyborca stale zamieszkuje. Natomiast podpisy zakwestionowane przez Okręgową Komisję Wyborczą we Wrocławiu dotyczyły wielokrotnego poparcia tej samej listy przez tego samego wyborcę. Sytuacja taka została stwierdzona aż w 1 465 przypadkach.

W związku z tym bezzasadne są zarzuty dotyczące naruszenia art. 343 i art. 209 w związku z 338 Kodeksu wyborczego odnoszące się do rzekomych nieprawidłowości podczas sprawdzania podpisów poparcia.

Odnosząc się do zarzutu dotyczącego błędnego ukonstytuowania się Okręgowej Komisji Wyborczej we Wrocławiu, a tym samym podejmowania uchwał z rażącym naruszeniem prawa Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, że jest on również bezzasadny.

Państwowa Komisja Wyborcza zauważa, że przepisy Kodeksu wyborczego nie zakazują pełnienia funkcji zastępcy okręgowej komisji wyborczej przez komisarza wyborczego. Zgodnie bowiem z art. 153 § 1a Kodeksu wyborczego komisarz wyborczy może być przewodniczącym okręgowej komisji wyborczej albo jej członkiem. Jak stanowi § 4 ust.1 pkt 1 uchwały nr 217/2024 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 21 kwietnia 2024 r. w sprawie regulaminów okręgowych, rejonowych i obwodowych komisji wyborczych powołanych do przeprowadzenia wyborów do Parlamentu Europejskiego, na co wskazuje sam Skarżący, na pierwszym posiedzeniu komisja wybiera I i II zastępcę przewodniczącego. Nie budzi wątpliwości zatem fakt, że zastępców przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej komisje wybierają spośród jej członków. Należy zaznaczyć, że art. 170 § 3 Kodeksu

wyborczego wskazuje wprost, że członek okręgowej komisji wyborczej nie może należeć do partii politycznych ani prowadzić działalności publicznej niedającej się pogodzić z pełnioną funkcją oraz być skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe. Z powyższego wynika, że przepisy Kodeksu wyborczego jasno wskazują, w jakich sytuacjach osoba nie może zasiadać w składzie okręgowej komisji wyborczej. Ponadto należy wskazać, że z uchwały nr 215/2024 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 21 kwietnia 2024 r. w sprawie powołania okręgowych komisji wyborczych i rejonowych komisji wyborczych w celu przeprowadzenia wyborów do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r. jasno wynika, że osoby, co do których Skarżący kieruje zarzuty, zostały powołane na członków okręgowej komisji wyborczej, nie zaś na zastępców przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej. Dopiero sama Okręgowa Komisja Wyborcza we Wrocławiu, spośród swoich członków, wybrała te osoby na zastępców przewodniczącego. Państwowa Komisja Wyborcza raz jeszcze podkreśla, że przepisy Kodeksu wyborczego wprost uprawniają komisarzy wyborczych do pełnienia funkcji członka okręgowej komisji wyborczej, a co za tym idzie umożliwiają objęcie przez nich funkcji zastępców przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej.

Wskazać także należy, iż brak jakichkolwiek przesłanek do uznania, że zamiarem racjonalnego ustawodawcy mogłoby być przyjęcie, iż komisarz wyborczy może być przewodniczącym okręgowej komisji wyborczej i jej szeregowym członkiem, a nie może być zastępcą przewodniczącego komisji.

Państwowa Komisja Wyborcza odnosząc się natomiast do zarzutu dotyczącego naruszenia art. 217 Kodeksu wyborczego poprzez rzekome niewłaściwe zastosowanie przepisów polegające na sprawdzeniu danych wyborców popierających listę poparcia kandydatów w Centralnym Rejestrze Wyborców wobec braku uzasadnionych wątpliwości co do prawdziwości danych zawartych w wykazie podpisów bądź wiarygodności podpisów stwierdza, że działania podejmowane przez Komisję były działaniami realizowanymi w normalnym trybie postępowania przy weryfikacji podpisów, a nie działaniami na podstawie art. 217 § 1 Kodeksu wyborczego. Komisja nie miała bowiem wątpliwości w zakresie nieuznawania poszczególnych podpisów poparcia. Fakt, że był to normalny tryb postępowania wynika także z powołanego wcześniej art. 18 § 3 pkt 4 Kodeksu wyborczego, zgodnie z którym Centralny Rejestr

Wyborców służy do sprawdzania posiadania prawa wybierania w związku z weryfikacją podpisów złożonych właściwemu organowi. Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza przy tym, że wyjaśnienia wyborców, o których mowa w art. 217 § 1 Kodeksu wyborczego, o czym mowa w odwołaniu, dotyczyć mogą jedynie potwierdzenia w szczególnych przypadkach, czy dany wyborca udzielał poparcia (np. w razie podejrzenia sfalszowania podpisu tego wyborcy, tj. wpisania danych osoby bez jej wiedzy). Takie same zasady stosowane są wobec wszystkich komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach. Dlatego też zarzuty w tym zakresie są bezzasadne.

Stanowisko to aprobuje także Sąd Najwyższy. Przykładowo w postanowieniu z 15 września 2023 r. (sygn. akt I NSW 23/23) Sąd Najwyższy wskazał, że: *Nie sposób również zarzucić zaskarżonej uchwale Państwowej Komisji Wyborczej naruszenia art. 217 k.wyb. w zw. z art. 5 pkt 14 k.wyb. w zw. ze wstępem do Konstytucji RP, z art. 2, art. 7 i art. 96 ust. 2 Konstytucji RP oraz art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej, poprzez jego niezastosowanie i brak formalnego wszczęcia postępowania wyjaśniającego oraz brak zawiadomienia o wszczęciu postępowania wyjaśniającego osoby zgłaszającej listę, a także prowadzenie wybranych czynności w charakterze sprawdzającym bez zapewnienia możliwości uczestnictwa w tych czynnościach osoby zgłaszającej listę. Państwowa Komisja Wyborcza nie podejmuje czynności na podstawie art. 217 k.wyb., przepis ten odnosi się wyłącznie do Okręgowej Komisji Wyborczej i nie może być stosowany per analogiam, gdyż k.wyb. jest aktem z dziedziny prawa publicznego.* Analogiczne stanowisko zostało wyrażone także w postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2023 r. (sygn. akt I NSW 24/23 i I NSW 25/23).

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, że Okręgowa Komisja Wyborcza we Wrocławiu wskutek sprawdzenia podpisów poparcia dołączonych do zgłoszenia listy kandydatów Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców stwierdziła, że liczba prawidłowych podpisów wyniosła 9 426.

Państwowa Komisja Wyborcza, w związku ze złożonym odwołaniem w dniu 8 maja 2024 r. raz jeszcze sprawdziła zakwestionowane przez Okręgową Komisję Wyborczą we Wrocławiu podpisy poparcia wykorzystując do tego Centralny Rejestr Wyborców. Państwowa Komisja Wyborcza po dokonaniu ponownej weryfikacji zakwestionowanych podpisów ustaliła, że lista kandydatów zgłoszona przez Komitet

Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr 12 nie uzyskała wymaganego poparcia, o którym mowa w art. 343 Kodeksu wyborczego. Dlatego też słusznie Okręgowa Komisja Wyborcza we Wrocławiu odmówiła rejestracji listy kandydatów komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr 12 w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r.

W tym stanie rzeczy Państwowa Komisja Wyborcza postanowiła jak w sentencji.

Na podstawie art. 218 § 3 w związku z art. 338 Kodeksu wyborczego od niniejszej uchwały pełnomocnikowi wyborczemu przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego w terminie 2 dni od daty jej podania jej do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej Państwowej Komisji Wyborczej.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak
(dokument podpisany elektronicznie)